

BARCSAY JENŐ ERDEI ÚT

A fiatal Barcsay Aba-Novákékkal Igalon töltött időszakának terméséből szerencsére fennmaradt különleges tájképe is, amelynek ragyogó színei és kaleidoszkópszerű, Cézanne hatását is tükröző formaelemei különlegesen intenzív felületmunkálással kerültek a vászonra. Szinte dombormű ez a stilizált színekben játszó erdő, a grafikus vázként föltűnő fák ágaira fölrakott lombfoltokat plasztikus rovátkákkal tagolta a festő. A geometrikus alapformákból újrakonstruált világ ritmusát érzékelte Barcsay már itt és ekkor is, ami később következetesen mozgatta őt pályáján. (1927 k.)

BERNÁTH AURÉL TÉL

Az elomló, elmosódó körvonalakkal, ködbe burkolózó dombokkal megjelenített hideg és reménytelenül rövid téli nap hangulatát adekvátan közvetíti Bernáth Aurél emblematikussá vált elégikus, költői pasztellképe. A vízalapú festék olvadása, kék és szürke összefolyásai a természet részévé varázsolják magát a képet is. A hangokat elnyelő mély hó összeér a somogyi dombtető horizontján a szürke-fehér hófelhővel, minden mozdulatlan, a házak, a magányos kopasz fák, a tőkék sora, csak a két kékesfekete varjú rebben, a távolabbi szinte csak árnyék már a párás levegőben. A mozdulatban a mozgást is megjeleníti a festő, de a szárnycsapás is belefűl a fagyos levegőbe. (1929)

PATKÓ KÁROLY OLASZ VÁROS

Római ösztöndíja éveiben Patkó dél-olasz tengerparti falvakat járva látja meg azt a különleges atmoszférát, amit képén gyöngyházfényű ragyogással, különös, természetfölötti színek irizáló áttünéseivel, sugárirányú ecsetvonásokkal mutat meg. Másik fölfedezése a kompozíciós örökség, melynek az avantgárd irányokkal kombinált megújításához fog. A novecento képszerkesztési alapelveit alkalmazza, az arany metszés arányait – bár modernizálva. Az egyensúlyt a színekben és formákban is eltérő képoldalakkal biztosítja, s erre az alapra épít tiszta formákkal kubista tájképet, amelynek elemei az új tárgyilagosság szellemét tükrözik. (1930)

KONTULY BÉLA TEVERE, PONTE SISTO (PONTE MAZZINI)

A Római iskola egyik legszebb, reneszánsz inspirációjú képe az Örök Város vedutája (olasz: tájképe). A fényben úszó folyó, a híd íveinek tükröződése, a rakparti házsor fény-árnyék ritmusa, a vatikáni főtemplom uralkodó kupolája és az Angyalvár alatti park bálványként kiemelkedő fái – Kontuly szubjektív Rómája tárul elénk, ahogyan a Collegium Hungaricum tetőteraszáról a festő látta. A valóságos nézőpont a képen még följebb került, s a magasból mutatja a várost, a Teverét és a hidat, ami a címmel ellentétben nem a Ponte Sisto, hanem a háromívű Ponte Mazzini. (1930)

KÁDÁR BÉLA TÉLI TÁJ

Kádár téli tájképe mintha egy pop-up mesekönyv térbe emelkedő lapja volna, a két facsoport és a ház éles, színes kontúrokkal határolt síklapjai, de még a hótakaró ember-állat nem járta hullámai is úgy nyílnak és lebegnek a papíron ábrázolt tájban, akár egy, a képre applikált montázs elemei. A téli tájnak bár minden eleme ismerős a valóságból, a tanya hóba burkolózó épületei, a funkciótlanná süllyedt kerítés, az egymáshoz bújó,

csipkelombú fák és a távol kékbe tűnő hófehérség, Kádár egyidejűleg expresszív és dekoratív képe mégis saját mesevilágot épít. Szigorú konstruktív és expresszíven hullámzó vonalai különös harmóniába rendeződnek. (1930-as évek eleje)

ONÓDI BÉLA ÚT A SZAMÁRHEGYRE

Szentendre festői közül sokan választották témául a Szamárhegyet, házaikat, embereit, a város egyik, mondhatni, örökpanorámás helyét, ami a Régi Művésztelephez is közel esett. A kiránduló, sétáló festők céljuk felé haladva,

amikor talán a városra és a Dunára szerettek volna pillantást vetni amonnan, a magaslatról, a kisebb panorámát, egy-egy udvar, dülő képét is megőrizték emlékezetükben. Fölfedezték a szépséget az emberlakta tájban, még ha nem is a gazdagság, csak az organikusság sugárzott is a választott képkivágásról. A világjárt Onódi áttetsző, lebegni látszó, lírai naturalizmusa otthonosságról, nyugalomról tanúskodik az ember nélküli, mégis belakott tájrészleten. Finom ecsetvonásokkal megjelenített részletei és a nagyobb foltokkal, rusztikusan festett felületei egyaránt plasztikusak, a fények, árnyékok és az ég szinte tapintható textúrája segítségével helyenként fénykép élességgel jeleníti meg egyszerű tárgyát. (1934)

VAJDA LAJOS LEBEGŐ HÁZAK (RÉSZLET)

Vajda alig évtizednyi alkotói korszakának első felében talált rá a különös stíluseregre, ami csak rá és Kornissra volt jellemző, összekapcsolta a konstruktivizmust és a szürrealizmust a kép fizikai és szellemi rétegeinek egymásra montírozásával. A szentendrei valóság élményeiből, az archetipikus ház / otthon jellemző, ám önmagukon túlmutató elemeiből, jeleiből komponálta lírai, de szigorúan szerkesztett, különböző nézetekbe elforgatható montázsát. (1937)

